

Typy predikátů: slovesa, predikativní jména, adjektiva, tranzitivní slovesa, relativní věty

FF MU

Mojmír Dočekal

ÚJABL

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Logika: systémový rámec rozvoje oborů v ČR a koncepce logických propedeutik pro mezioborová studia

(reg. č. CZ.1.07/2.2.00/28.0216, OPVK)

1 Typy predikátů

Adjektiva, predikativní jména

- uskutečňování Fregovského programu: od (1) k (2-a-b)

(1) Vilda mňouká.

- (2) a. Vilda je velký.
b. Vilda je kocour.

- význam spony:

- 1 sémantický vakuózní/prázdný význam: vymazání (neinterpretování) jejího uzlu
- 2 triviální vlastnost vlastnosti: \langle, \rangle , $[\lambda P.P]$: politik/hlásná trouba

- podobně a ještě komplikovaněji pro angličtinu:
- protože neurčitý člen je zcela jistě významově použit v argumentových pozicích – (4)

(3) Vilda is a cat.

(4) A cat ate my lunch.

(5) The/one/every cat ate my lunch.

- základní možnosti pro neurčitý člen:

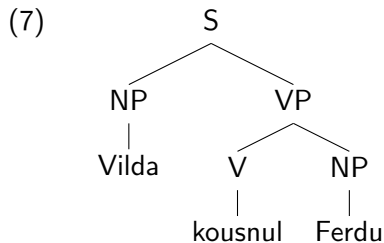
- 1 dvě *a*: argumentové a predikátové, predikátové je bez významu;
- 2 bez významu je jak argumentové, tak predikátové *a*, nicméně u argumentů signalizuje nepřítomnost ostatních členů (default?)
- 3 *a* má význam ve všech užitích stejný, ale pak jaký?

Tranzitivní predikáty

- už i pro Fregeho existovaly dvourgumentové predikáty (*být matka*), ale (6) by byl pro něj predikát + argument
- lingvisticky neatraktivní

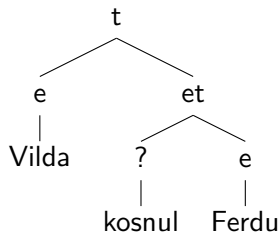
(6) Vilda kousnul Ferdu.

- dvojitě nesaturované predikáty = relace
- závorkování podle syntaxe:

- sémantická kompozice:

(8)

- princip kompozicionality: $\langle e \rangle \rightarrow \langle e, t \rangle: \langle e, \langle e, t \rangle \rangle$
- pořadí sémantického skládání kopíruje syntaktickou strukturu \leftrightarrow cleft testy, idiomy, ...

Relativní věty

- predikátové použití relativní věty:

(9) Tahle knížka je, [co jsem hledal.]

- relativní věta: zvenku slouží jako predikát, ale uvnitř je komplexní
- odpovídá to λ -abstrakci přes jeden z argumentů:

(10) a. Já jsem hledal Švejka.

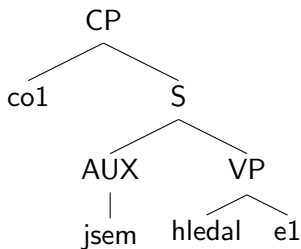
(i) $Hledat(Ja, Svejka)$... typ $\langle t \rangle$

b. [co jsem hledal]

(i) $[\lambda x. Hledat(ja, x)]$... typ $\langle e, t \rangle$

- to odpovídá i syntaktické struktuře, kde stopa odpovídá x z formule a co ve SpecCP λ -abstraktoru

(11)

- ze saturevané propozice s proměnnou: $Hledat(Ja, x)$ (typ t) k nesaturevané otevřené propozici s vázanou proměnnou $[\lambda x.Hledat(ja, x)]$ (typ et)

Topikalizace

- podobně lze vytvořit predikáty z vět oproti [S[VO]] závorkování
- alespoň některé teorie (Krifka, Peregrin, ...) takto vysvětlují celý topic/focus
- např. nepříznakový slovosled:

(12) Vilda kousl Ferdu

- vs. příznakový:

(13) Ferdu Vilda kousl (ale Barušku ne) ... topikalizace

- vytvoření predikátu: množina věcí kousnutá Vildou (aplikováno na Ferdu)
- vs. nepříznakově: množina věcí, které kously Ferdu (aplikováno na Vildu)

- nepříznakově:

(14) $[\lambda x. Kousnout(x, Ferdu)](Vilda)$

- topikalizace:

(15) $[\lambda y. Kousnout(Vilda, y)](Ferda)$

- sémantika je stejná jako u relativní věty: proměnná + λ -abstraktor